

## VZTAH SLEZSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ A.V. K ŽIDŮM

*Slezská církev evangelická vydává své stanovisko k Židům ze dvou důvodů. Chce rozšířit spektrum pohledů na toto důležité téma a reagovat na některé aktuální otázky, které s Židy souvisejí a které vyvstaly v souvislosti s dosavadně publikovanými vyjádřeními jiných církví či grémií. V neposlední řadě chce také splnit usnesení zasedání synodu Leuenberského společenství církví v ČR (GEKE) z roku 2002.*

### **1. Izrael a širše požehnání jeho dědictví**

Slezská církev evangelická a.v. je vděčná Bohu za veškeré jeho dílo, v němž se zjevoval lidem, aby jim přinesl svou spásu a rozličnou pomoc, zejména v podobě samotného poznání víry. Proto jsme vděční za Boží jednání s Izraelem a následnou smlouvu, kterou s tímto lidem uzavřel.

Jsme si vědomi, že zde byly smlouvy dřívější a širší, uzavřené skrze Noeho s celým tvorstvem (Gn 9, 8-17), přičemž smluvně závazný ráz má již Boží jednání s Adamem a Evou jako představiteli lidstva (Gn 1,26-30 ; 2, 15-18.20-24). Ve smlouvě s lidem Izraele (Ex 19, 5-8 ; 34, 10-27) spatřujeme další velké, zásadní a konkrétnější přiblížení se Boha lidem, přiblížení, které se netýká jen vybraných jednotlivců, ale má opět kolektivní rozměr, což tento projev Boží milosti – a zároveň postavení a poslání lidu Izraele – ještě zvýrazňuje. S nemalou vděčností přijímáme skutečnost, že skrze Abrama a jeho potomstvo bylo zaslíbeno požehnání také všem ostatní národům, které budou mít k němu a jeho lidu vstřícný vztah (Gn 12, 2-3).

Vyvolení lidu Izraele, vícekrát smluvně stvrzené (Dt 4 ; 5, 1-3; 14,2 ; Sd 2,1 ; Iz 61,8-9), bylo zároveň pověřením izraelského lidu vydávat svědectví o Hospodinu a jeho mocných skutcích, aby na jeho spáse měly účast všechny národy. Jsme vděční Hospodinu za jeho dobrotivou vůli, neboť mu záleží na blahu a spáse každého člověka, a za zprostředkovatelské poslání národa, nesoucí jeho jméno.

Také Slezská církev evangelická a.v. byla a je svědkem a účastníkem požehnání zprostředkovaného Hospodinou smlouvou s Izraelem. Z hlediska zmíněného chápání poslání izraelského lidu Slezská církev evangelická a.v. přijímá Starý zákon – tj. slova Mojžíše, Proroků a Spisů – nejen jako soubor hodnotných spisů daných k poznání Boha tomuto národu i všem ostatním, nýbrž jako zjevení vůle a charakteru Boha, který je Pánem světa a dějin.

### **2. Ježíš – svědek Hospodinův pro křesťany**

Novou a přelomovou událostí se stal příchod, pro křesťany, nejvýznamnějšího svědka Hospodinova, na základě jehož slova, skutků a zároveň interpretace tohoto působení vznikl soubor nových posvátných spisů, Nový zákon, jehož nedílnou součástí je jeho židovské zaměření, historicko-ideové pozadí nebo autorství. Oním svědkem byl rabi Ješua z Nazareta. Pro význam a charakter jeho díla jej jeho stoupenci, křesťané – „kristovci“, první, z nichž byli Židé – přijali jako Mesiáše.

Díky němu a jeho dílu povstalo nové společenství lidí, církev, jehož základ je širší než židovské národní dědictví. Církev považuje Ježíšovo dílo za naplnění a rozvedení do

důsledků nejhlubších náboženských pravd a zvyků židovského národa zachycených u Mojžíše, Proroků a ve Spisech. Máme na mysli výpovědi týkající se očištění od hříchu a zla, smíření s Bohem a dosažení věčného štěstí v Hospodinově přítomnosti a obecnství jeho lidu. (Iz 60, 18-22 ; 66, 16-25 ; Jr 31, 1-6. 31-34).

V otázce výkladu poslání Ježíše se křesťané s Židy rozcházejí. Křesťané jsou však vděční, že z izraelského národa vzešel nepřekonaný učitel a v souladu s jejich nazíráním, Spasitel a Pán světa a všech dějin.

### **3. Obraz Židů v Novém zákoně**

Židé Ježíše jako Krista nepřijali, mnozí jej nenáviděli a měli podíl na jeho nevinné smrti (Lk 24,20 ; Sk 2,23). Tak to vykresluje Nový zákon. Tyto postoje však nepovažujeme za antijudaistické či antisemitské. Jde o vyličení morálně a duchovně, nikoliv národnostně závadných událostí, kdy se celek prostřednictvím svých představitelů dopustil křivdy na nevinném s tím, že ze strany tohoto celku nezazněla jasná slova na jeho obhajobu. Součástí učení Bible je učení o hříchu, který se týká všech národů, včetně izraelského, a má tudíž i kolektivní rozměr. Problém nyní nespočívá v tom, že Židé, především ti kteří měli moc (Lk 24, 20), nepřijali Ježíše jako Pomazaného a Božího Syna, ale že k němu nebyli dostatečně otevření. Kritériem Nového zákona není zaujatost vůči dané etnické skupině lidí, ale morální jednání a vztah k Ježíši Kristu a k Bohu – v tomto směru dopadá světlo pravdy a spravedlnosti na všechny, i na Židy, proto také máme v Novém zákoně i kladné výpovědi na jejich adresu (Ř 11, 1-16).

V negativním líčení Židů ve vztahu k Ježíši nespatřujeme důvod obsah Nového zákona jakkoli předělávat, zakrývat či omlouvat. Na druhé straně nechceme tuto skutečnost nijak vydělovat, exponovat a zveličovat. Je politováníhodným faktem, jestliže v něm bývá vyhledávána záminka k nenávisti vůči Židům jako takovým, tedy k antisemitismu – k nenávistnému smýšlení a jednání, rasově a národnostně laděnému. V žádném případě není intencí Nového zákona skýtat důvod k antisemitismu, obsahuje naopak mnoho podnětů k velmi kladnému postoji k Izraeli. Je žel známo, že osoby negativně nastavené budou vyhledávat a naleznou záminku ke zlu i v těch nejposvátnějších pasážích a zároveň z nich nebude chtít vyrozumět výzvu k pokání a posvěcenému životu.

### **4. Antisemitismus**

Ve vztahu k Židům nemůžeme nehovořit o antisemitismu. Slezská církev evangelická a.v. je součástí rodiny církví, a proto odsuzuje všechno násilí, ba již samotnou myšlenku antisemitismu, který církve k vlastnímu zahanbení v různých dobách svým působením živily, čímž se odkláněly od svého pravého poslání a zneužívaly jak svých možností, tak i samotných pramenů, z níž čerpají, tedy Bible. Slezská církev evangelická a.v. také s politováním přiznává, že se její reformátor Dr. Martin Luther, k němuž se hlásí, zasloužil některými svými stanovisky a částí své tvorby o šíření nenávistných postojů vůči lidu Abrahamovu, na což k našemu ještě hlubšímu politování navázala některá hnutí, např. nacionální socialismus, a uvedla jeho myšlenky do praxe. Vědomí těchto závažných pochybení našeho reformátora a jejich tragických důsledků nás vede k pokoře a střízlivému postoji k jeho osobě, a však ne k přehlížení jeho jiných počinů, kvantitou i kvalitou velkých a stále významných. Chceme nadále rozvíjet a zkoumat jeho dědictví, přínosné pro církev i společnost.

Nejhorším projevem antisemitismu byla *šoa*. Slezská církev evangelická a.v. se židovskému lidu omlouvá, pokud přispěla k realizaci tohoto hrůzného projektu, a také za to, v čem lidu Izraele nepomohla.

## **5. Postoje k Izraeli v současnosti**

Je skutečností, že západní křesťanstvo prožívá stav, který lze nazvat postkoloniálním pocitem viny, stejně jako pociťuje lítost i vinu nad veškerým zlem, které církve v minulosti, dávnější i nedávné způsobily Židům jako národu za pomoci náboženského zdůvodnění. Slezská církev evangelická a.v. se však nedomnívá, že formou vyznávání nebo „odčiňování“ této viny má být jakékoliv popírání křesťanské identity, zvláště pokud jde o to, v čem se liší od judaismu. Církev uznává, že je třeba neopomínat a nepřehlížet židovské kořeny a projevy jejího Pána, ale ne natolik, aby ve jménu „judaizace“ či „dehelenizace“ křesťanství došlo k popírání či snižování jeho významu.

V současné době spatřuje Slezská církev evangelická a.v. svůj úkol v rámci jejího vztahu k izraelskému národu v přímluvných modlitbách za jeho časné i věčné blaho. Chce při své činnosti uvědomovat o židovském dědictví křesťanské víry, zejména ve vztahu k Hospodinovým spásným milostivým činům a k Ježíši Kristu.

Slezská církev evangelická a.v. si je vědoma, že Hospodin svůj národ neodvrhl, má s ním své milostivé záměry a jednání s ním. Respekt a vstřícnost vůči Izraeli však nezabavuje církve úlohy plnit Kristovu výzvu k nesení evangelia všem národům. Jsme přesvědčeni, že v poznávání Ježíše Krista jako Spasitele a Pána spočívá velké požehnání, zejména bližší poznání Hospodina samotného. Proto nechceme zakrývat svou radost, táží-li se příslušníci židovského národa po Ježíši, jejich Bratru (Žd 2,11) a nechceme zabraňovat našim věřícím, jestliže vydávají Židům svědectví z lásky, osobního zájmu a v upřímnosti srdce. Nemůžeme však nepřijímat bez jistého zármutku a znepokojení, když Židé Ježíše a svědectví o něm odmítají. Svědectví o Kristu však nemá být nikdy vnucováno.

Slezská církev evangelická a.v. cítí radostnou povinnost být nakloněna, nápomocna a otevřena židovskému lidu. Vznik a existenci státu Izrael pokládá za součást naplňování starozákonních prorocství o znovusjednocení Božího lidu (Iz 11,12 ; Ez 28,25-26 ; Mi 2,12). Neznamená to, že na veškeré jeho počínání bude pohlížet nekriticky. Slezská církev evangelická však přeje všem Židům *šalom* a Boží požehnání, chce je pro ně vyprošovat, povzbuzovat své členy k bližšímu obeznamování se s židovským dědictvím křesťanství, očekávajíc, jaké další přínosné počiny ze strany příslušníků izraelského národa tomuto světu vzejdou.